

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" jūnija numurā . . . 2
- "Novada Garšas" vasaras pasākumi 2
- Jauni MK noteikumi vienkāršās grāmatvedības kārtotājiem 3
- Lietderīgs mācību brauciens uz Prāgu Čehijā 4
- Ko domā Latvijas jaunie zemnieki? 7
- Kā mazināt karstuma stresu augiem? 8

Foto: Līgis Avots

AKTUALITĀTES

"Novada Garšas" komanda šīs sezonas pirmajā reģionālajā pasākumā Kurzemē – Jūrkalnes Ugunsplāvā

SMEKĪGI AIZVADĪTA "NOVADA GARŠA" KURZEMĒ

Ar smaidiem un smieklēm, kūpinātu zivju aromātu, gardām meistarklasēm un pārsteigtiem apmeklētājiem aizvadīts "Novada Garšas" pirmais reģionālais pasākums Kurzemē – Jūrkalnes Ugunsplāvā.

Pēc divu gadu netikšanās klātienē, kā mums – rīkotājiem, tā aicinātajiem www.novadagarsa.lv kataloga saimniekiem, bija nelielas bažas par to, vai šajā pasākumiem pārsātinātajā vasarā netrūks apmeklētāju. Netrūka! Teju pustūkstotis lielu un mazu, jaunu un vecu ļaužu plūda uz Ugunsplāvu. Cilvēku būtu bijis vēl vismaz tikpat, ja vien meteoroloģiskās prognozes brīnumainā kārtā nebūtu izrādījušās precīzas – īsi pēc pusdienlaika sāka līt...

Tomēr līdz tam ikkatram bija fantastiska iespēja redzēt, kā zvejnieka Armanda Lodes agrā rītā jūrā ķertais asaris pārtop smekīgā

gardumā. Skolēni no Dienvidkurzemes novada 114. Krotas mazpulka kopīgi ar jauno pavāru kustības šefpavāru Žani Behmani iemanījās no vasaras garduma – zemenes – pagatavot vieglu desertu. Tikmēr pieaugušie šefpavāra meistarklasē guva priekšstatu, kā top un garšo strausa gaļas tartars.

Savs darbiņš bija veicams arī apmeklētājiem. Konkursa "Tautas garša" ietvaros viņu uzdevums bija noskaidrot tos trīs saimniekus no kopumā 20, kuru produkti šķituši visgardākie, un kurus "Novada Garšas" rudens noslēguma pasākumā Rīgā aicināsim tirgoties bez maksas. Lielākā daļa apmeklētāju bija atpūtnieki no galvaspilsētas, tādēļ viņi jo cītīgi degustēja produktus un balsoja par sev tīkamāko. Visvairāk balsošanas žetonu par dažādu veidu burkānu zapti bija samests mājražotājas Lailas Puķītes trīslitru burkā,

Agitai Pētersonei – par māla podiņā ceptu bezrauga/bezglutēna maizi, kā arī SIA "Nornieki" strausa gaļas produkcijai.

Kurzemes garšas iepazīna ne vien apkaimes ļaudis vai Rīgas atpūtnieki. Te varēja dzirdēt leišu un igauņu, angļu un vācu mēles, sastapt kordiriģentu Māri Sirmo un komponistu Pēteri Vasku, tuvā plānā skatīt arī TV Panorāmas diktoru Jāni Gestu. Par nepārspējami gardu ikviens atzina ugunskurā tapušo foreļu zupu, ko no z/s "Mazsālijas" dīķiem tapināja "Novada Garšas" Kurzemes komanda.

Un, protams, kā nu bez mūzikas! Kapela "Kā ir, tā ir" lustināja prātus zaļumballes noskaņās, savukārt dziedātājs Mārtiņš Kanteris līdz ar beidzamajām lietūs lāsēm sniedza vasarīgu mieru. **LL**

Ilze Rūtenberga-Bērziņa, LLKC
sabiedrisko attiecību vadītāja

- No noliktavas ēkas līdz atpūtas un izklaides parkam "Škladi". 10
- Grozījumi noteikumos par koku ciršanu mežā un meža atjaunošanu 12
- Eurostat: kāpj lauksaimniecības izmaksas. 13
- Vērtē pārtikas nodrošinājuma perspektīvas. 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2022. gada augustā 14
- Atpakaļ pie saknēm. 15

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" JŪNIJA NUMURĀ

Piena iepirkuma cenas, tāpat kā produktu cenas veikalos, šobrīd sasniegušas nebijušus augstumus. Par to satraukušies gan pārstrādes uzņēmumi, gan pircēji, kam krietni jārēķina, vai un cik bieži ko pirkt. Dzirdami pat pārmetumi, ka zemnieki, īpaši kooperatīvi, padodas ārvalstu piena pircēju vilinošajiem piedāvājumiem pirkt pienu par cenu, kas vietējiem ir grūti samaksājama.

Jūnija numurā lasiet, ko par to saka viena no Latvijā ietekmīgākajiem spēlētājiem svaigpiena tirgū LPKS "Piens loģistika" vadība – valdes priekšsēdētājs Agris Ludriksons, biroja vadītājs Jānis Grasbergs un direktors Andris Ozoliņš.

Kāda ir piena pašizmaksa, vai un cik daudz zemniekiem paliek pāri no labās iepirkuma cenas pēc visu ražošanai nepieciešamo izdevumu segšanas? Atbildi varēsiet atrast LLKC ekonomikas konsultanta Andra Stepanova sadarbībā ar Lopkopības kompetenču centru sagatavotajā materiālā par piena pašizmaksu periodā no 2017. līdz 2021. gadam LLKC demonstrējumā saimniecībā.

Piedāvājam virkni piensaimniekiem un pārējiem liellopu audzētājiem lietderīgu materiālu. LLKC Lopkopības nodaļas konsultants-eksperts veterinārmedicinā Dainis Arbidāns raksta par fināla fāzē esošo demonstrējumu par nelimitētas jaunpiena

(*ad libitum*) izēdināšanas metodes ietekmi uz teles augšanu un attīstību, kas notika AS "Agrofirma Tērvete". Turpat arī D. Arbidāna padomi par dezinfekciju kā antimikrobiālās rezistences samazināšanas iespēju.

Turpinām publicēt materiālus, kas tapuši pēc LLKC lopkopības konsultantu mācībām Zviedrijā. LLKC Preiļu biroja lopkopības konsultants Mairis Ormanis skaidro skābbarības gatavošanas nianses vienā no Zviedrijas saimniecībām. Savukārt šī paša biroja lopkopības konsultante Zita Briška raksta par Zviedrijas pieredzi robotizētajā slaukšanā un govju ganīšanā.

Kā iegūt vērtīgāko govju pēcnācējus, skaidro Ilga Šematoviča, Dr. med. vet., Latvijas Lauksaimniecības universitātes Veterinārmedicīnas fakultātes docente.

Aitkopjiem noderēs LLKC Inženiertehniskās nodaļas lauksaimniecības/mehānikas inženiera Pētera Zelča sagatavotais ieskaits precīzajās lopkopības tehnoloģijās aitkopībā.

Putnkopjiem iesakām Latvijas Apvienotās putnkopju asociācijas izpilddirektores Annas Ērlihas rakstu par mikoplazmozi – kas tā ir un kā ar to cīnīties.

Zirgkopības rubrikā – LLKC Apgāda redaktore Daces Milleres intervija ar Latvijas šķirnes zirgu audzētāju asociācijas (LŠZAA) valdes priekšsē-

dētāju Aiju Lusi par Polijas pieredzes apmaiņas braucienā pieredzēto. Turpat arī informācija par Latvijas Jātnieku federācijas pasniegtajam gada balvām, kā arī par to, ka LŠZAA kļuvusi par biedru Starptautiskajā jauno zirgu audzētāju organizācijā.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2022_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Ozolniekos.

Iveta Tomsons, LLKC Apgāda vadītāja

AKTUALITĀTES

"NOVADA GARŠAS" VASARAS PASĀKUMI

"Novada Garšas" komanda savus atbalstītājus un ikvienu, kuram tuvs vietējā mazā ražotāja gatavotais produkts, aicina šovasar satikt, iepazīt un baudīt katra novada ražotāju gardumus, un ne tikai.

Vidzemē ikviens aicināts būt klāt esošs **Burtnieku ezera svētkos 16. jūlijā**, kur paralēli vidzemnieku gardumu tirdziņam būs arī ezerā ķerta zandarta un asara gatavošanas meistarklase, citādāka zivju kūpināšana, brekšu zupas degustācija un makšķerēšanas prasmju pilnveide. Muzikālajā desertā – Igo un duets "Mediante".

Zemgales pasākumā **23. jūlijā** atpūtas bāzē "Pīlādzis" Stelpē meistarklasēs varēs uzzināt, kas ir izslavētie Bārbeles cepelīni un kas – leišu ķilķeni. Būs iespēja uzzināt, cik ilgi grilējas vesels jērs, un saprast, ko īsti nozīmē barbekjū mērču kultūra. "Pīlādzis" ir arī labākā mototrase Eiropā un paraugdemonstrējumu tajā sniegs motokrosa čempions Matīss Karro. Mūzika – "Lai me pilnīga", solists Ervīns Ramiņš un Mārcis Vasiļevskis, kā arī Buks un Aneite Buķele ar grupas "Līvi" dziesmām.

Latgalē tikšanās plānota **7. augustā, Rēzeknes pilsētas svētkos**, aicinot ar Aglonas Maizes muzeja vadītām

meistarklasēm izzināt visu maizes ceļu, savām acīm skatīt, kā top "Kolnasāta" mājas alus un "Šmakovkas muzeja" šmakovka, kā arī – iepazīt mūsdienīgā graudaugu ražotāja "Kotiņi" produktus un to pielietojumu. Muzikālo baudījumu papildīs postfolkloras grupa "Rikši" un "Borowa MC".

Visos pasākumos apmeklētājus aicināsim balsot par viņuprāt gardāko mazā ražotāja produktu. **Pasākumu aktualitātēm sekojiet:** Facebook: @Novada-Garsa, Instagram, kā arī www.novada-garsa.lv

Iveta Rūtenberga-Bērziņa, LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

GRĀMATVEDĪBA
UN NODOKĻIJAUNI MK NOTEIKUMI VIENKĀRŠĀS
GRĀMATVEDĪBAS KĀRTOTĀJIEM

Šī gada 3. jūnijā stājās spēkā jauni noteikumi vienkāršās grāmatvedības kārtotājiem. Tie ir MK noteikumi Nr. 322 “Kārtība, kādā individuālie komersanti un citas fiziskās personas, kas veic saimniecisko darbību, individuālie uzņēmumi, zemnieku un zvejnieku saimniecības kārtotāji grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā”.

Līdz ar to spēku zaudē vienkāršās grāmatvedības kārtotājiem jau zināmie MK noteikumi Nr. 188. Jaunajos noteikumos ļoti būtisku atšķirību, salīdzinot ar iepriekšējiem noteikumiem, nav, bet dažām niansēm ir vērts pievērst uzmanību.

Tāpat kā iepriekš, vienkāršās grāmatvedības kārtotājiem galvenais grāmatvedības reģistrs ir ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāls. Tā aizpildīšana veicama pēc tā sauktā kases jeb naudas plūsmas principa. Žurnālu atļauts kārtot elektroniski vai papīra veidā. Saglabāts atbrīvojums no žurnāla aizpildīšanas tajos gadījumos, kad persona veic tikai bezskaidras naudas norēķinus.

Ja žurnālu kārtot elektroniski, atbilstoši nepieciešamībai nodrošina tā izdruku. Papīra veidā sagatavotam žurnālam vairs nav noteikta prasība to caurauklot.

Ir nelielas izmaiņas “Ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāla” veidlapā. Tā kā ar Satversmes tiesas spriedumu ir atzītas par spēkā neesošām likuma “Par IIN” normas, kas nosaka saimnieciskās darbības izdevumu ierobežojumu, tad žurnālā vairs nav atsevišķi nodalītas ai-

les pilnā apmērā un ierobežotā apmērā piemērojamiem izdevumiem.

Saimnieciskās darbības ieņēmumu uzskaitē ir paredzētas šādas ailes:

- 12. aile “Ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas” – tajā norāda ieņēmumus no lauksaimnieciskās ražošanas, iekšējo ūdeņu zivsaimniecības un lauku tūrisma, kā arī saņemto pievienotās vērtības nodokļa kompensāciju, izņemot summas, kas saņemtas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai. Šajā ailē norāda arī saņemto apdrošināšanas atlīdzību par bojāgājušajiem dzīvniekiem, lietavās cietušajiem sējumiem vai citiem apdrošināšanas gadījumiem, kas saistīti ar lauksaimniecisko ražošanu;

- 13. aile “Ieņēmumi no citiem saimnieciskās darbības veidiem” – norāda ieņēmumus no pārējās saimnieciskās darbības (izņemot lauksaimniecisko ražošanu, iekšējo ūdeņu zivsaimniecību un lauku tūrismu);

- 14. aile “Subsīdijas” – norāda summas, kas saņemtas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai.

Jaunums ir žurnāla papildināšana ar jaunu aili “Apgrozījums” – tajā norāda 12., 13. un 14. ailes kopsummu.

Noteikumos iekļauta jauna nodaļa, kas skaidro saimnieciskās darbības izdevumu precizēšanu. Tajā noteikta kārtība, kādā tiek precizēti žurnālā uzrādītie

izdevumi. Izdevumu precizēšanai var izmantot tabulu, kas atrodama noteikumu 3. pielikumā “Saimnieciskās darbības izdevumu precizēšanas reģistrs”. Lai aprēķinātu valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par sevi kā par pašnodarbināto personu, izdevumu precizēšanai šo reģistru var izmantot katru mēnesi.

Būtbūvē izdevumu precizēšanas tabula jau noteikti daudziem nodokļu maksātājiem ir zināma, jo tā bija atrodama VID metodiskajos materiālos.

Mikrouzņēmumu nodokļa maksātājiem izmantojamā žurnāla veidlapa atrodama MK noteikumu Nr. 322 2. pielikumā. Tieši ieņēmumu un izdevumu uzskaitē MUN maksātāja žurnālā ir paredzētas šādas ailes:

- 12. aile “Saimnieciskās darbības ieņēmumi (apgrozījums)” – norāda ieņēmumus no saimnieciskās darbības, no kuru kopsummas aprēķina mikrouzņēmumu nodokli;

- 13. aile “Ieņēmumi, kas nav attiecināmi uz apgrozījumu” – norāda saņemto aizņēmumu summas, personiskos ieguldījumus un citus personas ieņēmumus, kas nav attiecināmi uz apgrozījumu;

- 14. aile “Ieņēmumi, euro kopā (12.+13. aile)” – norāda 12. un 13. ailes kopsummu;

- 15. aile “Izdevumi” var norādīt izdevumus, neizdalot atsevišķi pa to veidiem.

Tā kā jaunā parauga žurnāls apstiprināts tikai gada vidū, tad pārejas noteikumi paredz, ka žurnālu saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 188 var turpināt kārtot līdz 2022. gada beigām tiktāl, ciktāl tas nav pretrunā ar nodokļu reglamentējošo normatīvo aktu prasībām.

Aktuāls jautājums vienmēr ir bijis pašnodarbinātā VSAOI norādīšana žurnālā. Noteikumos Nr. 322 skaidri ir pateikts, ka šīs iemaksas jānorāda 23. ailē. Cerams, ka arī 2022. gada ienākumu deklarācijas veidlapa būs attiecīgi sakārtota un saimnieciskās darbības veicēju pielikumā šīs iemaksas vairs nebūs jāparāda. **LU**

Linda PURĪNA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas vadītāja,
sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālrs. 63007561

IZGLĪTĪBA

LIETDERĪGS MĀCĪBU BRAUCIENS UZ PRĀGU ČEHIJĀ

Viss aizsākās 2021. gada rudenī, ievadot sarunas par iespējamos doties uz Čehiju mācību braucienā. Tā šķita ļoti laba iespēja redzēt un daudz jauna iemācīties par šīs valsts lauksaimniecībā pielietotajām tehnoloģijām un virzieniem, uz kuriem tā tiecas. Izlēmu doties uz Čehijas Dzīvības zinātņu universitāti Prāgā, kuras nosaukums tā mainījis pēc angļiskās versijas 2007. gadā.

Universitātei ir vairākas fakultātes, kurās māca plaša profila speciālistus lauksaimniecībā un ar to saistītās jomās.

Vides zinātņu fakultāte piedāvā programmas, kas saistītas ar vides modelēšanu, ainavu plānošanu, dabas aizsardzību un ģeozinātnēm.

Ekonomikas un vadības fakultātē tiek piedāvāti kursi, kas saistīti ar lauksaimniecības uzņēmumu vadību, lauku un ārpuspilsētas uzņēmumu vadību un ekonomiku, tai skaitā finansēm, bankām, apdrošināšanu, IT, tirdzniecību, lauku un reģionālo attīstību un citiem ar lauksaimniecības uzņēmumu vadību saistītiem jautājumiem.

Agrobioloģijas, pārtikas un dabas resursu fakultātē tiek piedāvāti kursi, kas saistīti ar tradicionālajām augkopības un lopkopības jomām, dabas resursiem un vidi.

Meža un koksnes zinātņu fakultātē tiek piedāvāti kursi, kas saistīti ar mežsaimniecību, medību teritoriju apsaimniekošanu un kokrūpniecību. Fakultāte strādā ar teorētiskiem un lietišķiem pētījumiem mežsaimniecības, kokrūpniecības un savvaļas dzīvnieku apsaimniekošanas jomā.

Inženieru fakultātes absolventi ir rūpniecības inženieri, kuri strādā ar tehnoloģijām, mašīnām un ražošanas iekārtām izmantošanai lauksaimniecībā, dārzkopībā, mežsaimniecībā un citās saistītās nozarēs.

Tropu lauksaimniecības zinātņu fakultāte (iepriekš saukta par Tropu un subtropu institūtu) piedāvā kursus, kas koncentrējas uz tropu lauksaimniecību, lauku attīstību un dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu tropos.

Izglītības un konsultāciju institūts ir neatkarīga pedagoģiska un zinātniska institūcija, kas specializējas lauksaimniecības un mežsaimniecības apmācībā un sniedz konsultantu pakalpojumus.

CZU Czech University of Life Sciences Prague

Universitātes teritorijas plānojums

Fiziskās audzināšanas nodaļa ir neatkarīga universitātes nodaļa, kas nodrošina studentu fizisko sagatavotību.

Šīs fakultātes atrodas visas vienā vietā, veidojot studentiem savu vidi – atsevišķu pilsētiņu, kurā dzīvot un mācīties. Universitātes teritorija ir plaša, tajā atrodas ne tikai fakultātes, bet arī dienesta viesnīcas un sporta komplekss, kurā ir liela sporta zāle, baseins, apkārt tenisa, basketbola, volejbola un citu sporta veidu laukumi. Teritorijā ir arī mini zoo, kurā dzīvo truši, vistas, cūkas, aitas, kazas, alpakas un pat govīs ar teļiem, kā arī botāniskais dārzs un citas saistošas vietas un objekti. Studentu atpūtai ir izveidotas kafejnīcas un centra laukumā izlikti soliņi, kur var apsēties un izdzert kafiju vai papusdienot. Darbojas arī universitātes suvenīru, pārtikas, gaļas veikali, sporta bāri un klubs. Universitātes teritorija ir pārdomāta un tajā iekļauts pilnīgi viss, ko studentam vajag.

Mana specialitāte ir saistīta ar inženierzinātnēm, tādēļ mācījos Inženieru fakultātē.

Roboti un manipulatori

Mācījāties par sensoriem un robotu pielietojumu lauksaimniecības nozarēs, piemēram, kā robots spēj noteikt augļa gatavību siltumnīcās vai speciāli izveidotos dārzos. Robota izveidots dizains un veiktspēja ir piemērota dažādu lauksaimniecības produktu novākšanai un to analizēšanai. Laboratorijās veidojam elektroniskās shēmas un analizējam dažādu sensoru darbību, eksperimentējām un izdarījām secinājumus, vai rādījumi

ir pietiekami, lai šos sensorus varētu izmantot izpildmehānismos un ierīcēs.

Datorgrafika un dizains

Strādājām dažādās programmās, ko izmanto inženierijā, piemēram, *Matcad* un *Matlab*, kurās aprēķinājām dažādus matemātiskus piemērus, veidojām grafikus un pildījām lektora dotos uzdevumus par mehāniskajiem aprēķiniem. Piemēri vairāk bija par materiāla pretestību liecē, vērpe, spiedē un pārējos ietekmējošajos faktorus, kurām bija jānosaka epīras, vai šie pieliktie spēki un balsta punkti būs pietiekami izturīgi, ja izveidosim šādu salikumu dzīvē. *AutoCad* programmā rasējām dažādas detaļas, kuras bija jāveido trīs dažādos skatos un vienā šķērsriezuma skatā, pievienojot apzīmējumus un izmērus, ko ieguvām no reālām detaļām. *Autodesk Inventor* bija programma, kurā veidojām detaļas un tās savienojām ar citām, lai varētu vizualizēt mehānismu salikumu. Viens no uzdevumiem bija uzrasēt motoru, kuru, atainojot šķērsriezumā, varēja redzēt, kā kustas vārsti un virzuļi, ieslēdzot motoru darbībā ar programmas palīdzību.

Pēdējais darbs bija pēc brīvas izvēles, ko vēlies sakombinēt, lai veidotos šī saliktā kustība. Izvēlējos veidot mašīnas pacelēja mehānismu.

Automatizācija

Mācījāties par *Siemens* kontrolieriem, kā tos programmēt un kādi ir to darbības principi: ko iespējams kontrolēt un ko izmantot lauksaimniecībā.

► 5. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

4. lpp.

Kontrolieru darbības princips ir saņemt no sensoriem informāciju un attiecīgi to nodot tālāk izpildītājam ierīcei vai izpildmehānismam, kas šo darbu veic. Lauksaimniecībā šos kontrolierus izmanto fermu kompleksos, lai regulētu piemērotu iekšējās vides klimatu. Sensors fiksē pārāk augstu temperatūru un šo rādītāju nodod kontrolierim, kas attiecīgi ieslēdz ventilatorus vai atver plašāk žalūzijas, tāpat notiek ar apgaismojumu, dienas laikā apgaismojums nav nepieciešams un kontrolieris to atslēdz, bet satumstot sensors nodod informāciju un gaismas ieslēdzas. Visas nepieciešamās funkcijas var vadīt ar viena kontroliera palīdzību. Paraleli bija jāapgūst koda rakstīšana un rēķināšana gan uz papīra, gan šo kontrolieru programmētājās valodās un shēmās.

Inženiertehniskie procesi

Pildījām praktiskos darbus saistībā ar tehnikas izmantošanu lauksaimniecībā. Rēķinājām dažādus parametrus saistībā ar traktortehnikas degvielas patēriņiem, par tehnikas piemērotību traktoriem, apstrādājot dažādas augsnes struktūras, noteicām kritisko sliekšni tehnikai – vai izvēlēta tehnika ir piemērota konkrētajam traktoram, aprēķinājām darba ražīgumu un citus parametrus. Pārrunājot ar lektoru šīs nianšes, ieguvu papildu materiālus un Čehijas lauksaimniecības izmaksu un aprēķinu rīkus, kas varētu noderēt Latvijas lauksaimniekiem. Šajos materiālos ir atrodami dažādi lauksaimniecības un pārtikas ražošanas standarti, ko var izmantot, lai pieņemtu dažādus lēmumus primāro lauku saimniecību līmenī – ekonomiska rakstura vispārīgie rādītāji, informācijas analīzes

iespējas par augkopību, lopkopību, pārtiku un dzīvnieku barību, lauksaimniecības tehniku, lauksaimniecības ēkām, audzēšanas tehnoloģijām un citām.

Precīzā lauksaimniecība

Šajās lekcijās pārrunājām dažādas precīzās lauksaimniecības tendences, ar ko būtu nepieciešams sākt un kā attīstīt precīzo lauksaimniecību savā saimniecībā. Doc. Ing. Milans Krouliks, strādājot praktiski šajā jomā, varēja dalīties ar ļoti daudziem pieredzes stāstiem, kā arī iepazīstināja mūs ar universitātes laboratorijām, kurās veic jaunus pētījumus un ar kolēģiem veido jaunas iekārtas lauksaimniecībai. Jaunākais izstrādājums, pie kā lektors strādāja, bija kvadricikls, kas aprīkots ar dažādiem sensoriem un kamerām, kā arī ar GPS aprīkojumu, lai spētu identificēt augļu dārzos ābeles un uz katra dzinuma noteikt iespējamo augļu daudzumu. Laboratorijā atradās arī zāles plāvēja traktors, kas bija aprīkots ar dažādiem sensoriem un kamerām tā, lai šis traktors spētu darboties automātiskajā režīmā, kā arī izmantot to manuālajā režīmā zāles plaušanai. Apskatījām un uzzinājām daudz jauna par planieriem, droniem, robotu harvesteriem, dažādām robottehnikām, ko izmanto lauksaimniecībā. Kopā ar pasniedzēju apskatījām universitātes tuvumā esošās platības un izmēģinājām dažādus veidus augsnes parauga ņemšanai, kā arī to, kā noteikt konkrētā parauga koordinātas, vadoties pēc GPS iekārtām. Datus apkopojot un apstrādājot, spējam izveidot precīzu karti, lai varētu sākt strādāt ar precīzajām lauksaimniecības mašīnām. Bijām aizbraukuši uz saimniecību, kurā lektoram bija

jāsniedz konsultācija saimniekam, tādā veidā varējām novērot, kā strādā precīzās tehnoloģijas smidzinātājs, kā arī apskatīt saimniecības apstrādātos laukus.

Gaļas pārstrāde un tehnoloģijas

Šajā kursā, kā arī lekcijās par lauksaimniecībā saražotās produkcijas uzglabāšanu bija ļoti interesanti klausīties un apgūt šo mācību virzienus. Lekcijas pasniedza lektors D. Ing. Ph. Jirži Bradna. Runājām par dzīvnieku labturības prasībām pirms kaušanas un pareizu liemeņa uzglabāšanu. Tika doti dažādi materiāli, lai varētu iepazīties ar šo jomu vēl tuvāk. Šo priekšmetu ietvaros apskatījām augstskolas laboratorijas, kurās ir izveidoti dažādi maketi, miniatūras kaltes modeļi u. c., lai vieglāk būtu uztvert un saprast to darbību. Vienā no laboratorijām lektors stāstīja, ka šobrīd norisinās intensīvi pētniecības darbi lauksaimniecības pārpalikuma materiālu pārstrādei kurināmajā materiālā. Pētnieciskie darbi vērsti uz siltumatdevi un to, cik efektīvi varētu ar laiku izmantot pilnīgi visu no lauksaimniecībā saražotā. Veidojot dažāda izmēra granulas un briketes, tās ievieto attiecīgā iekārtā, ar kuras palīdzību var reģistrēt datus.

Universitātei sava alus darītava

Papildus Tehniskajā fakultātē ir izveidota alus darītava. Uzzināju daudz jauna par iekārtu darbības principiem, par to nepieciešamību un uzglabāšanu. Pašā brūvētavā tiek brūvēti divi gaišā un viens tumšā tipa alus. Tā kā tiek veidots dzīvā tipa alus, tad saražotais daudzums ir pareizi jāuzglabā un jāpatērē divu nedēļu laikā pēc atvēršanas.

► 6. lpp.

Tehniskajā fakultātē izveidotā alus darītava

Iepazinām vienu no lielākajām maizes ceptuvēm Čehijā PENAM

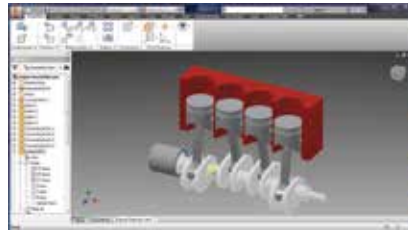
◀ 5. lpp.

Lielākajā Čehijas maizes ceptuvē

Tikām arī uz vienu no lielākajām maizes ceptuvēm Čehijā PENAM. Šajā ražotnē izveidotas vairākas līnijas, kurās tiek gatavota un cepta maize lielos apjomos. Tiek ražota kukulišu maize un tostermaize. Process iesākas, operatoram izvēloties maizes klaiņu daudzumu, programmā to ievadot, automātiski tiek sajaukta mīkla. Kad mīkla gatava, tā tiek atpūtināta uz noteiktu laiku un pildīta speciālās veidnēs, kuras pēc konveijera principa virzās cauri krāsnij. Tālāk jau maize tiek atdzesēta dzesēšanas kamerā, kura rotē, un maizi pārvieto uz augšējo punktu. Attiecīgi pēc atdzesēšanas maize tiek sagriezta un safasēta. Izbrāķētos kukulišus operatori novirza konteineros, tāpat atgriezumus, kas paliek pāri no maizes. Šos pārpalikumus atdod zemniekiem, kuri labprāt tos izmanto savu dzīvnieku ēdināšanā. Maizes fasēšana un ievietošana kastē ir efektīvi ātra, jo uz ražošanas līnijas visu paveic robots. Interesanti izveidota bija uzglabāšanas un pasūtījuma saņemšanas vieta. Katram kurjeram bija zināmi numuri no sistēmas, kuras kastes kam ir jāpiegādā. Milzīgajā zālē virs attiecīgā pasūtījuma bija monitors, kas norāda pasūtījuma numuru un pasūtītāju, kam jāpiegādā.

Sena, bet joprojām dzīva cukurfabrika

Ļoti interesanta ekskursija bija lielākajā Čehijas cukura fabrikā. Lai gan, kad apskatījām pašu ražotnes teritoriju, tur norisinājās remontdarbi, bet redzējām tāpat ļoti daudz. Pats vadītājs mums pastāstīja par teritoriju, par iekārtām un to darbību. Kara laikā šī ražotne necieta, bet to pārņēma vācieši savām vajadzībām, tāpēc šī rūpnīca izdzīvoja. Kad vācieši pameta šo apgabalu, viņi atstāja visu tehniku un iekārtas, kas tad palika pašiem čehiem, kuri tās izmantoja un atsāka ražot cukuru sev. Zemnieki izaudzēja cukurbietes, kuras nogādāja līdz ražotnei. Tālāk šīs cukurbietes mazgāja un sagriezta ar speciālām iekārtām. Ar konveijera palīdzību šo sagrieztu masu novirzīja tālāk. No sagrieztām cukurbietēm, cik nu vien bija iespējams, ieguva sulu, kuru pēc tam, termiski apstrādājot, izveidojās vairāku veidu sīrupi. Sīrupu novirza tālāk speciālā iekārtā, tas maina savu agregātvokli un kristalizējas, veidojot baltus kristālus, kurus mēs dē-

Detāļu rasēšana datorprogrammās

vējam par cukuru. Tālāk to novirza uz fasētavu un tad jau uz veikalēm. Bija iespēja arī apskatīties fabrikas muzeju, iegūt daudz informācijas par cukurbietēm un to audzēšanu, kā arī apskatīties vecās tehnoloģijas un tehniku speciāli izveidotajā angārā. Lielākā daļa no iekārtām vēl ir funkcionējošas un tās iespējams izmantot darbībā.

Alus brūvēšana lielos apjomos

Biju vēl aizbraucis apskatīties uz *PilsnerUrquell* alus darītavu, kā alu brūvē lielos apjomos. Tad mums arī izstāstīja visu iekārtu un procesu darbību. Izstaigājot šo alus darītavu, uzzināju daudz jauna par iekārtām, kuras izmanto alus tapšanā, ar ko process sākas un ar ko beidzas, līdz alus nonāk veikalu plauktos vai pie bāra letes. Protams, iekārtas ir mainījušās un modernizējušās, bet pati ēka ir saglabājusi savu vēsturisko izskatu. Gatavā alus glabātava ir zem liela klints akmens, kas neļauj siltumam tik viegli iekļūt un padara šo telpu par ideāli piemērotu dzesētavu ar mazām izmaksām. Izstaigājām sastāvdaļu sajaukšanas telpu, raudzēšanas, filtrēšanas un uzglabāšanas, kā arī uzpildīšanas telpas, kuras izrādīja un apraksturoja pats darbu vadītājs.

Ciemos pie lielražotāja

Lektoram bija nepieciešams braukt uz kādu saimniecību ievākt datus, un mūs paņēma līdzī apskatīties un uzzināt kaut ko jaunu, kā strādā kalte ar pašražotu biogāzes enerģiju. Apskatījām iekārtas, kas automātiskajā režīmā pārvieto zaļbarības masu uz speciālu tvertni, kur tā tiek novirzīta pa caurulēm tālāk uz lieliem baseiniem. Kā arī apskatījāmies kalti, attīrīšanas un transporta iekārtas, glabāšanas torņus un to tehniskos risinājumus. Lektors pastāstīja par to darbību un materiāla pārvietošanu pa to. Pats saimnieks stāstīja, ka esot aptuveni 5400 ha liela saimniecība, kurā viņš darbojas vairākus gadus un vairākos lauksaimniecības novirzienos. Viņam papildus bez kaltes un biogāzes

ir attīstīta plaša kultūraugu audzēšana – kvieši, mieži, rapsis, lucerna, kukurūza, ilggadīgie zālāji, zālāju sējumi un citi kultūraugi, dārzkopības sektors, kurā ir siltumnīcas ar dažādiem dārzeņiem. Papildus audzē kartupeļus, burkānus un sīpolus. Iesaistījies arī lopkopības sektorā, ar ~500 piena govīm, ~450 govīm atražošanai, ~400 cūkām un ~350 cūkām atražošanai. Kopējais darbinieku skaits pārsniedz 115 cilvēkus. Saimniecība liela, bet redzējām tikai tās vienu daļu.

Iepazīt skaisto Čehiju

Protams, bez mācībām bija arī brīvais laiks, kuru mēs centāmies pēc iespējas vairāk aizpildīt, iepazīstot Prāgu un tās apkārtni. Nedēļas nogalēs devāmies apskatīt dažādas kultūrvēsturiskas vietas, parkus, brīvdabas takas, kalnus, muzejus un arī vietējos bārus, bet tos apmeklējām salīdzinoši maz, jo šīs izklaides vietas parasti atstājām pēdējā plāna punktā, bija tik daudz cita interesanta.

Čehijas paradīzi jeb “Czeski Raj” ir vērts redzēt – iespaidīgie akmens krāvumi egļu mežā ir brīnišķīgi. Troskas pils valdzina ar savu kādreizējo viduslaiku varenību, kas tagad tiek atjaunota. Svētā Vīta, Vāclava un Adalberta metropoles katedrāle ir lielisks gotiskās arhitektūras paraugs, šī ir lielākā un varenākā baznīca valstī. Apskatījām arī Spoku leģendu muzeju, Nacionālo mākslas muzeju, Dabas zinātņu un vēstures muzeju, Intīmpreču muzeju, Prāgas centra laukumu ar astronomisko pulksteni, kā arī aplūkojām vēsturiskās celtnes, izstaigājām plašos un skaistos parkus, aplūkojām arī *Petrin* torni, kurā varēja uzkāpt un redzēt visu pilsētu no augšas. Apceļojām arī tuvākas un tālākas pilsētas, bijām apbrīnot Brno, kas ir otra lielākā Čehijas pilsēta, tās skaistās celtnes un izveidotos parkus.

Man personīgi bija liels prieks, ka tika dota šāda iespēja – mācīties Čehijā, kur es varēju apgūt daudz jauna, redzēt un arī piedzīvot, kas noteikti noderēs manā turpmākajā darbā LLKC. Liels paldies ģimenei, kolēģiem, ceļa biedriem un visiem pārējiem, kas sniedza atbalstu tiekties uz priekšu. 🇺🇵

SABIEDRISKĀS
ORGANIZĀCIJAS

KO DOMĀ LATVIJAS JAUNIE ZEMNIEKI?

Jauniešu organizācija “Latvijas Jauno zemnieku klubs” (JZK) izveidota pirms 31 gada. Tajā apvienojušies jaunieši no visas Latvijas.

Organizācijā biedri ir ļoti dažādi. Ir jaunieši, kuri tikko sākuši darboties laukos vai vēl par to domā un meklē labākos risinājumus, un ir arī cilvēki ar kārtīgu pieredzi lopkopībā, augkopībā, mehānizācijā, dārzkopībā, augkopībā, mežsaimniecībā, mājražošana, tūrismā u. c. Svarīga ir praktiskās pieredzes iegūšana, tāpēc dodamies ciemos pie dažādu nozaru uzņēmējiem gan Latvijā, gan ārzemēs. Mūsu biedri labprāt dalās padomos arī ar izdarītajām kļūdām, neveiksmīgu pieredzi un pastāsta, kā būtu darīt labāk.

Organizācijā nerunājam tikai par lauksaimniecību, bet gan par lauku vides attīstību, tendencēm un vajadzībām, kā arī uzsvaram ir uz jauniešu attīstību, izglītošanu, izaugsmi. Tiekamies ar tehnikumu jauniešiem, lai pastāstītu, kā rodas vietējā produkcija un cik svarīgi ir atbalstīt vietējos. Uzskatām, ka svarīgi ir par lauksaimniecības nozari un lauku vides dažādību informēt sabiedrību kopumā, ne tikai tos, kas tajā iesaistīti.

Kopīgos ugunsurā vakaros izrunājami, atbalstām citu, dalāmies pieredzē, dodamies piedzīvojumos un uzzinām, kas lauku jauniešiem ir aktuāls un vajadzīgs, lai tālāk par to varētu runāt ar politikas lēmumu veidotājiem. JZK aktīvi iesaistās politiskajās diskusijās un darba grupās, lai pārstāvētu jauno lauksaimnieku viedokli gan Latvijā, gan ārzemēs. Organizācija informē biedrus par aktualitātēm un notikumiem. Galvenā ir kopības sajūta, atbalsta plecs, un ir fantastiska sajūta satikt līdzīgi domājošos.

Dodoties pieredzes braucienos pie JZK biedriem, varam redzēt, ka jaunie ir apņēmīgi attīstīties, paši uzkrāt savu pieredzi, efektīvi un apzinīgi strādāt, nepātraukti daudz mācoties un strādājot dabai draudzīgi. Katra jaunieša ikdienas darbs ir nozīmīgs ieguldījums nozarē tagad un arī Latvijas attīstībai nākotnē. JZK biedri ir lielisks pierādījums, ka jauniešiem netrūkst entuziasma un azarta izmēģināt ko jaunu. Jaunieši strādā, domājot efektīvi par kvalitāti un videi draudzīgi, izmantojot jaunus pētījumus, kā arī mācoties no senču pieredzes. Jauniešiem patīk izmēģināt ko jaunu, taču šādi lēmumi tiek rūpīgi apdomāti, aprēķināti, kritiski izskati-

JAUNO ZEMNIEKU KLUBS

Sandra Eimane
kādā no JZK organizētajiem pasākumiem

Foto: JZK arhīvs

ti, apspriesti, izvērtējot riskus un domājot vairākus soļus un gadus tālāk.

Nemot vērā, ka jābūt gataviem negaidītiem notikumiem, jauniem pavērsieniem, katra krīzes situācija iemāca ko jaunu un liek vairāk sagatavoties.

Jauniešiem noteikti jāiemācās cienīt savus vecākus un vecvecākus, jo mums jāpateicas par viņu sasniegto un ieguldīto darbu. Jaunietim jāvēlas sevi pierādīt ar centību, ieinteresētību un konkrētiem darbiem. Jo grūtāks darbs izdarīts, jo lielāks gandarījums. Veiksmīga paaudžu nomaiņa ir svarīga ne tikai tiem, kas pārņem saimniecības vadību no vecākiem, bet arī tiem, kas darbojas politikas, izglītības jomās, organizācijās un citās iestādēs. Tam ir jābūt kā dabiskam procesam, lai varētu kopīgi attīstīties.

Vēlamies vairāk skaidrības un ticības solījumiem

Nav skaidrs, vai un cik jauno zemnieku Eiropā un Latvijā grib redzēt. Bažas ir par tālāko politiku, par pāpīru slogu un nesaprotamiem noteikumiem. Izmaiņu ir daudz un pārāk bieži. Nevar tā mētāties, ja gribam virzīties uz priekšu pārdomāti.

Raizes sagādā arī ES definētais Zaļais kurss, kas līdzās labām lietām tomēr daļēji vērsts uz ražošanas apjomu samazi-

nāšanu, līdz ar to izskan ierosinājums šā brīža sarežģītajos ģeopolitiskajos apstākļos to “uzlikt uz pauzes”.

Būs ierobežojumi dzīvnieku labturības, augu aizsardzības līdzekļu, CO₂ izmešu un citās jomās, kas nozīmēs papildu darbu. Tādēļ Eiropas jauno zemnieku vidū pieaug neskaidrība – kas par to maksās? Naudas aploksne ES zemniekiem ir nemainīgi maza. Ja lauksaimniecībai un pārtikas drošībai ES valstīs vidēji tērē 0,3% no IKP, bet aizsardzības budžets ir desmitreiz lielāks, tad jautājums – kas ir svarīgāks? Protams, aizsardzība šodien ir ārkārtīgi nozīmīga, bet bez pārtikas taču nevaram dzīvot! Uzlikt papildu prasību slogu zemniekiem un likt pašiem par to piemaksāt – tas nav godīgi un ilgtspējīgi.

Sabiedrībā dažkārt izskan viedoklis, ka lauksaimniecība tiek pārāk subsidēta, jaunie zemnieki norāda – ja nebūtu tiešmaksājumu, patērētājs nez vai spētu nopirkt laucinieku saražoto produkciju.

Jauniešu balsīm ir spēks! Tas ir jāizmanto. JZK ir kā tramplīns ne tikai biznesam laukos, bet arī tālākai dzīvei un izaugsmei.

JZK moto – turi savu zemi ciet! Ar lepnumu un atbildību par lauku jaunatni! **LL**

Sandra Eimane, Latvijas Jauno zemnieku kluba valdes priekšsēdētāja

DĀRZKOPIĒBA

KĀ MAZINĀT KARSTUMA STRESU AUGIEM?

Sekmīga augu augšana ir iespējama tad, ja augiem ir pietiekami daudz siltuma, kas ļauj izveidot labu ražu.

Katru gadu, nu jau regulāri, vasaras sezonā ir novērojami arī karstuma periodi, kas atstāj nelabvēlīgu ietekmi uz augu augšanu un attīstību. Šis gads nav bijis izņēmums. Kādas ir iespējas palīdzēt augiem šādus periodus sekmīgi pārdzīvot.

Pastāv viedoklis, ka klimatiskos apstākļus ietekmēt nav iespējams, un tas nozīmē, ka mēs varam runāt tikai par iespējām, kā tam prast pielāgoties.

Kā jebkuros apstākļos, mēs izšķiram tiešos un netiešos pasākumus karstuma radītā stresa novēršanai.

Netiešie pasākumi

Tie ir saistīti ar pasākumiem, kurus mēs neveicam brīdī, kad karstums jau ir iestājies, bet gudri rīkojamies, apsaimniekojot savus īpašumus.

- Viens no svarīgākajiem aspektiem, ko var darīt kā jaunā, tā vecā dārzā, ir plānošana. Kāds tam ir sakars ar karstumu un augiem? Ļoti tiešs. Ar mērķtiecīgu koku un krūmu stādīšanu mēs īpašumā veidojam mikroklimatu. Sevišķi vērtīgi ir lieli koki, kuru nozāģēšana ir jāizvērtē desmitkārt. Koki ir vesela stāsta vērti, bet kopumā ir tā, ka koki, veidojot ēnu, pazemina gaisa temperatūru no +30 °C par

Foto: Māris Narvils

Mulča vienmēr mazinās karstuma ietekmi

8–10 °C, arī augstie krūmi spēj mazināt karstumu dārzā. Tāpat mērķtiecīga koku un krūmu stādīšana ļaus jums sekmīgi cīnīties ar karstuma radītajām sekām. Dārzs, kurā aug tikai lakstaugi, ir pakļauts ļoti lielai karstuma iedarbībai.

- Ja dārzam pieguļ jūsu meža platības, tad noteikti nedrīkst plānot meža audzes kailcirti, tā būtiski pasliktinot mikroklimata veidošanos jūsu dārzā. Tādēļ produktīvā vecuma koki ir jāizžāģē pakāpeniski, lai mežs paliek visu laiku produktīvs un koku paaudzes pakāpeniski nomaina cita citu. Virs mežu platībām iztvaikojot ūdenim, veidojas mitrāks gaiss, kas var sekmēt mākoņu un vēlāk lietus veidošanos. Iespējams, ka būs nepieciešams papildus iestādīt jaunus kokus. Ja meža platība nav liela, tad meža dabiskā atjaunošanās varētu nebūt pietiekoša. Karstumā ļoti var izjust gaisa temperatūras starpību, kad mežā ir vēsāks.

- Ko darīt tiem dārzu īpašniekiem, kuriem stādīšanas iespējas nepastāv. Tad var ķerties pie dārza vertikālās dimensijas apgūšanas. Izmantot metāla, koka, polimēru materiālu dažādas konstrukcijas, pa kurām augi var vīties un noaugot spēj dot vismaz kādu patvērumu citiem augiem. Dažādu režģu, pergolu, nojumu, vīgvamu izveide palīdzēs ne tikai atdzīvot līdzeno platību, bet radīt ēnas un pusēnas iespējas dārzā, tā dodot iespēju izdzīvot augiem lielākā karstumā. Šādi var audzēt tādas ēdamās kultūras kā vīnogas, citronliānas, aktinīdijas, gurķus, kāršu pupiņas, ugunspupas, mazaugļu ķirbju šķirnes, melones un, protams,

dekoratīvos vītenaugus. Lai sabalansētu saules gaismas iedarbību citos periodos, kad, piemēram, ir vēsāks, augstākos augus stāda dārza ziemeļu pusē, lai ēnas platības neaizsegto pārējo dārzu.

- No stratēģiskā viedokļa raugoties, dārzs būtu jāveido tā, ka saulaina ir puse no dārza platības, 25% platības ir pusēna un 25% platības ir noēnota. Tas ļaus sabalansēt gan siltumu, gan mitrumu dārzā.

- Ja platības dēļ nav iespējams stādīt lielā augumā augošos kokus, tad var sekmīgi veidot, tā saucamo “krūmu” dārzu.

- Dārza kopšanas stratēģija – izvairīties no intensīvas ravēšanas, pēc iespējas vairāk platības mulčēt, tas ļauj taupīt ūdens resursus. Censties pēc iespējas mazāk atstāt augsnes platības bez augu seguma, tā samazinot mitruma zudumus no laukuma. Izvairīties no dziļas augsnes apstrādes vasaras laikā, gan kaplējot, gan izmantojot arī motorizētus augsnes apstrādes agregātus. Īpašs stāsts ir par taciņām tradicionālajā dārza plānošanā. Ja tiek veidotas taisnstūra dobes, taciņu īpatsvars ir ļoti liels un caur tām, ja ir nostaiģāta augsne, zūd daudz mitruma un tās pastiprināti uzkarst. Lai to novērstu, taciņas ir ieteicams mulčēt ar organiskās mulčas materiāliem, tad tās nesakarsīs un tā nezaudēs mitrumu. Lai rindstarpas sakņu dārzā nepaliktu kailas, var starprindās audzēt aromātiskos un ārstnieciskos augus, tādējādi uzlabojot ne tikai dārzenaugu augšanu, bet neseģtā augsne tā neuzkarstīs un ūdens zudumi būs mazāki.

► 9. lpp.

“LAUKU LAPU” IESPĒJAMS ABONĒT

Ja vēlaties “Lauku Lapa” saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan “Latvijas Pasta” interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>.

Abonēšanas indekss – 1163.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

8. lpp.

• Īpašs stāsts arī par ūdenstilpes atrašanās dārzā vai tam pieguļošajā teritorijā. Ūdens tilpei ir ļoti pozitīva ietekme uz dārza dzīvi. Ūdens saista lielus siltuma daudzumus, tā samazina karstuma ietekmi dārzā. Ūdens iztvaikojot mitrina gaisu dārzā, to padarot mitrāku un piemērotāku augiem. Pie augiem apstādīta dīķa būtiski palielinās dzīvo būtnu daudzveidība, kas labvēlīgi ietekmēs dārza dzīvi. Daudzo derīgo sugu pastāvēšana palīdzēs dārza augu aizsardzības pasākumos. Lai dīķa ietekme uz dārza ekosistēmu būtu lielāka, ir vērts dīķa projekciju veidot ar trīs dziļumiem, sadalot līdzīgi kā dārzā, ka 25% platības ir sekla, līdz 0,5 m, 25% ar vidēju dziļumu 1–1,2 m un 50% ir maksimāli iespējamais dziļums 2–5 m. Tieši dīķa dziļākā daļa būs tā, kas spēs atstāt būtisku ietekmi uz karstuma mazināšanu. Katrs ir ievērojis, cik patīkami ir atrasties ūdenstilpju tuvumā karstā laikā. Dekoratīvajiem dīķiņiem uz karstumu ietekme būs minimāla, tikai ap pašu ūdens tilpi. Svarīgi, lai dīķa krasta līnija būtu vismaz 25% garumā apstādīta ar augiem, lai ūdens spogulis būtu daļēji noēnots. Tādēļ der iestādīt tādas koku sugas kā melnalkšņi un vītoli, īpaši nokarenas formas.

• Regulāras rūpes par augsnes auglību dod iespēju vairāk saistīt ūdeni un palielināt platībā esošos mitruma krājumus. Tieši organiskās vielas sastāvā esošais humuss ir tas "sūklis", kas spēj papildus piesaistīt ūdeni. Viens kg humusa spēj sevī uzkrāt 5–6 kg ūdens. Savukārt augsnes organiskās vielas satura palielināšana augsnē par 1%, dod iespēju hektāra platībai piesaistīt 100 m³ ūdens.

• Izmantot augsnes bezapvēršanas apstrādes metodes, apstrādi veicot tikai sēklas vai stādīšanas dziļumā, tā mazinot ūdens zudumus no platības, kas savukārt samazina iespējas karstumam atstāt ietekmi uz augsni.

Tiešie pasākumi

• Siltumnīcu segumu nokrīto vai nokaļķo. Var apstrādāt ar speciālajām krāsām. Tādā veidā tiek samazināta seguma gaismas caurlaidība un siltumnīca tik ļoti neuzkarst. Var apsmidzināt jumtu ar ūdeni. Līdzīgu efektu var panākt ar ēnošanas tīkliem, taču to iegāde un uzstādīšana izmaksās dārgāk.

• Jānodrošina maksimāli iespējamā virsma vēdināšanai. Vajadzētu būt 25–30% no lietderīgās siltumnīcas platības. Ja gaisa temperatūra naktī nav

zemāka par +13 līdz 15 °C, jāvēdina visu diennakti.

• Visi kopšanas darbi jāpārceļ uz vēlām vakara un agrām rīta stundām. Ja nepieciešama augsnes iridnāšana, tad to veic maksimāli 2–3 cm dziļumā.

• Nedaudz gaismas caurlaidību uz lauka dāržeņiem samazina agrotīkla izmantošana. Tas samazina karstuma ietekmi, kā rezultātā nedaudz augu lapu virsmas temperatūra būs zemāka.

• Mēslošanai izmanto zemākas koncentrācijas darba šķīdumus. Pastiprināti izmanto kālijū saturošus mēslošanas līdzekļus, jo kālijs palīdz augiem labāk uzturēt ūdens līdzsvaru šūnās, tā nodrošinot labāku izturību pret karstumu.

• Lai izvairītos no temperatūras paaugstināšanās augu sakņu zonā, kā minimums ir nepieciešama saudzīga augsnes pieraušana, bet vēl labāk ir augsnes virskārto nosegt ar organisko mulču, piemēram, svaigi pļautu zāli (jāizžāvē, jo veģetācijas perioda otrajā pusē nedrīkst sekmēt augu veģetatīvo augšanu), salmus, sienu, izravētās nezāles, kūdras, smalcinātas mizas un skaidas. Tas palīdzēs saglabāt mitrumu.

• Savlaicīgs slimību un kaitēkļu monitorings palīdz veikt to apkarošanu, darbus veicot tāpat agrās rīta vai vēlās vakara stundās. Darbu veikšanas laikā gaisa temperatūra nedrīkst pārsniegt +22 līdz 23 °C.

• Laistīšanai vislabāk izmantot vēlus vakarus vai, ja ir automātiskās laistīšanas sistēmas, arī nakts stundas. Jāizmanto smalksprinklera laistītāji, vēl labāk ir pāriet uz pilienvēda laistīšanas sistēmām. Labi ir nodrošināt laistīšanas iespējas pa sektoriem. Laista pirmām kārtām augus ar lielu lapu virsmu – visa veida kāpostus, lapu dāržeņus, zaļumus, no jauna iestādītos un pārstādītos augus. Sevišķi jāuzrauga ir podu kultūras, jo īpaši lielāki augi. Pilināšana palīdz ietaupīt vismaz 50% ūdens.

• Apsmidzināšana ar ūdeni. Izmanto smalku pilienu smidzinātājus. Pielieto 4–5 reizes dienā lielākajā karstumā, tādā veidā dzesējot augus. Sevišķi efektīvi tas ir visām iepriekšminētajām kultūrām.

• Lietus ūdens uzkrāšana. Tas saistīs gan siltumu, gan nodrošinās ar ūdeni.

Māris NARVILS,
LLKC vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts:
maris.narvils@llkc.lv
tālr. 29609943

Vienīgais SPECIALIZĒTAIS LOPKOPĪBAS ŽURNĀLS LATVIJĀ!

- Aktualitātes piena un gaļas lopkopībā, kā arī zirgkopībā.
- Intervijas ar nozares līderiem.
- Saimnieku pieredzes stāsti no visiem Latvijas novadiem.
- Praktiski profesionāļu padomi piena un gaļas lopu audzētājiem.
- Informācija par nozarei saistošām likumdošanas izmaiņām.
- Jaunumi no Latvijas un pasaulē.

Izdevējs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs.

Žurnālu "Latvijas Lopkopība" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodalījumā visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2021_gads/

Abonēšanas cena
6 mēnešiem – 19,50 eiro,
3 mēnešiem – 9,90 eiro.

LAUKU ATTĪSTĪBA

NO NOLIKTAVAS ĒKAS LĪDZ ATPŪTAS UN IZKLAIDES PARKAM “ŠKLADI”

Inta un Dzintars Roziši ir rīdzinieki, bet paralēli Balvu novada Kubulu pagastā attīsta jaunus pakalpojumus atpūtas, izklaides un ēdināšanas sfērā. Viņu izveidotais uzņēmums SIA “DO 4 FUN” savu darbību uzsāka 2021. gadā. Sākumā tika piedāvāts pakalpojums aktīvās atpūtas jomā – lāzertaga spēles, – taču ideju ir daudz un soli pa solītim tiek ieviestas dzīvē arī citas.

Pagājušā gada nogalē Inta piedalījās LLKC organizētajās mācībās jauniešiem uzņēmējiem “Laukiem būt!” un, startējot konkursā, ieguva trešo vietu ar ideju par izbraukuma burgermācību/busiņu “Škladi burgers” izveidi. Intas iecere bija radīt kafejnīcu jau esošajā izklaides un atpūtas parkā Kubulos un nodrošināt pilnvērtīgu izbraukuma ēdināšanas pakalpojumu ar ēdienu treileri (*food truck*). Iegūstot naudas balvu, tā tika ieguldīta iekārtās, lai varētu uzsākt burgeru un citu ēdienu gatavošanu treilerī. Aktīvi darbojoties, šā gada 4. jūnijā ar ēdienu meistarklasi, radošām darbnīcām, lāzertaga spēlēm visas dienas garumā un bērnu atrakcijām notika “Škladi burgers” atklāšanas svētki.

Kas ir uzņēmuma komanda un tās galvenā radošo ideju autore Inta? Viņa īsumā sevi raksturo kā komunikāciju cilvēku, kā arī ideju ģeneratoru, kas meklē jaunas iespējas un to realizācijas veidus. Iepriekšējais darbs un pieredze saistīta ar komunikāciju, Intai bija iespēja vadīt un attīstīt veikalu Rīgā ar specifisku nišu, kas saistīta ar garšvielām, kādu laiku strādājusi arī bankā. Iegūta izglītība sabiedriskajās attiecībās un reklāmā. Viņas stiprās pušes komandā ir pārliecināšanas spējas, iedrošināšana par to, ka viss būs labi, un kopējās vīzijas redzējums. Inta atzīst, ka rutīna un ofisa darbs nav domāti viņai, jo vajadzīgi izaicinājumi, radīšana un lielāka dinamika. Inta: “Lai es teiktu, ka es esmu baigais uzņēmējs ar lielo burtu – nē, man vajag blakus kādu, kas piezēmē un apstādina kādā mirklī, jo idejas man var ienākt prātā pa nakti un no rīta es tās jau realizēju. Uzņēmuma komandā vēl ir mans vīrs Dzintars, kurš galvenokārt atbild par finansēm un grāmatvedību, kā arī vēl divi darbinieki, kuru pārziņā ir tehniskie darbi un izbraukuma ēdinā-

Inta un Dzintars Roziši ar jaunbērniem

Burgerbusiņš spēs apkalpot pasākumus visā Latgalē

šanas nodrošināšana. Komandas misija ir darīt cilvēkus priecīgākus, atvērtākus un atraktīvākus, piedāvājot lietderīgi un jautri pavadīt brīvo laiku.

– Kā radās šī ideja? Pastāsti, lūdzu, par uzņēmuma atrašanās vietu un nosaukumu.

Inta Rozīte: – Uzņēmuma atrašanās vieta Kubulos iesaukta par Škladi, tas ir neoficiāls nosaukums, kas radās no tā,

ka vēsturiski ēkas tika celtas ar mērķi uzglabāt produktus, turpat blakus atradās dzelzceļš ar lieliem vagoniem, kuri piestāja, izkrāva precis un izvadāja pa veikaliem. Krieviski noliktavas ir skladi (склады), bet latgaliski to pārvērta par “škladi”, tādējādi radās vietējo iedzīvotāju iedotais vietas nosaukums. Mēs galvu nelauzījām un to atstājām.

► 11. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Bagātīgs “Škladi burgers” ar Latgales garšu

◀ 10. lpp.

Teritorija tika iegādāta pirms 10 gadiem un bija sliktā, aizlaistā stāvoklī. Pirmā doma bija izmantot to kā industriālo teritoriju. Sākām ar sulu spiešanas iekārtām, jo mums mantojumā palika liels ābeļdārzs, bet paši nespējām visus ābolus izlietot. Spiedām sulas savām vajadzībām, bet šobrīd izaugām tik lieli, ka ir aprikota viena liela telpa ar sulu iekārtām, izspiestās sulas tirgojam visā Latvijā, un Kubulos piedāvājam klientiem sulas spiešanas pakalpojumu. Kad es piedēzdos pirms diviem gadiem, redzēju, ka var arī savādāk izmantot šo vietu. Teritorija ir liela – ap 4 ha, plašas telpas. Esam ielikuši jaunus logus, saveduši kārtībā komunikācijas. Aktīvi joprojām strādājam pie teritorijas sakārtošanas. Pirmajā stāvā plānojam izveidot uz vietas aprīkoto virtuvi, kas nodrošinātu ēdināšanu.

Otrajā stāvā ir paliela zāle, kuru vēlos restaurēt un izīrēt pasākumiem. Nākotnes iecere ir piedāvāt telpu nomu, kurā varētu sapulcināt ap 100 personu. Ceram izveidot arī naktsmītnes, kurās viesiem palikt.

– Kādi ir jūsu piedāvātie pakalpojumi un tuvākie nākotnes plāni?

– Patlaban realizēta maza daļiņa no tā, ko vēlamies paveikt. Pagājušajā gadā sākām ar lāzertaga spēlēm, kas ietver divas spēļu arēnas un var uzņemt līdz 22 dalībniekiem. Saprātām, ka ēdināšana viennozīmīgi ir nākamais projekts, bet ne tradicionāla ēdināšana uz vietas, bet tieši izbraukuma. Pētīju tirgu, un Balvu novadā nav šādu izbraukuma busiņu. Nevarētu teikt, ka burgerbusiņš mums ir pamatu pamats, bet šobrīd tas ir aktuālākais un jaunākais piedāvājums. No ēdieniem gatavojam liellopu gaļas un veģetāros burgerus, frī kartupeļus, beļģu vafeles, saldējuma kokteiļus, kafiju un ābolu sulu. Ikdienā (darbdienās) busiņu var sa-

stapt Balvu pilsētas centrā, Bērzpils ielā 1 b, taču brīvdienās tas var apkalpot klientus pasākumos visā Latgalē. Viens no tuvākajiem pasākumiem būs 7. augustā Rēzeknē “Novada Garšas” pasākumā, kurā būs ne tikai ēdināšana un tirgošanās, bet arī meistarklases un citas aktivitātes. Radošo ideju autore Inta atzīst, ka turpmāk arī Kubulos plānoti dažādi tematiskie un dzīvās mūzikas vakari, kuros baudīt ēdienus, dzērienus, kā arī jauku atmosfēru.

Pateicoties Balvu novada pašvaldības grantu konkursā gūtajam finansējumam, tagad tiek realizēts vēl kāds tūrisma projekts. Ir iegādāti velosipēdi, kas nodrošinās to nomas pakalpojumu Kubulos. Ideja saistīta ar *Greenways* projektu, kura mērķis ir pamesto dzelzceļu piemērošana tūrismam. Tieši blakus uzņēmuma teritorijai atrodas vecais dzelzceļš, un es saskatīju to kā papildu iespēju pie sevis iegūt citu klientūru. Iespējas tiek meklētas un izmantotas. Visi mūsu pakalpojumi papildina cits citu.

Mūsu mērķis ir Kubulu Škladi vietu padarīt pēc iespējas pilnvērtīgāku klientam, lai nav jāmeklē, kur paēst, kā izklaidēt bērnus un sevi, tāpēc sevi esam šādi nodēvējuši – par izklaides un atpūtas parku. Pie lāzertaga mēs noteikti neapstāsimies, ir padomā vēl citi projekti, kas saistīti ar sporta aktivitātēm un izklaidēšanu. Mūsu plāns līdz 2030. gadam ir katru gadu papildināt esošo piedāvājumu, lai radītu pievilcīgu un jēgpilnu tūrisma objektu Latgalē. Vēlamies popularizēt Balvu novadu, radīt konkurētspējīgu piedāvājumu attiecībā pret citiem novadiem un sadarboties ar vietējiem uzņēmējiem.

– Kādi izaicinājumi ir radušies uzņēmējdarbības attīstīšanā?

– Izaicinājumi ir katru dienu, bet

es pie tiem jau esmu pieradusi, tā kā man nekas īpašs nenāk prātā. Mans lielākais izaicinājums kā rīdziniecei bija pārvākties vienā dienā uz Balviem. Kad sākām strādāt Balvos, es tajā mirklī vēl neapzinājos, ka tā būs katru dienu. Darbdienās aizbrauc vīrs un bērni, un fiziski palieku viena vīra dzimtas mājās Vīksnā – svešā vidē, kur vēl nav māju un piederības sajūtas. Tas man ir lielākais pārbaudījums.

– Kāds ir tavš novēlējums, padoms vai ieteikums jaunajiem uzņēmējiem?

– Kā man mācīja – ir jābūt mērķim, ir jāsaprot, uz kuriem tu ej. Sarežģītumu gadījumā atcerēties par to, kāds ir mērķis – ko tu gribi ar to radīt, kas ir tas, uz ko biji gatavs iet. Kā arī jābūt ir ticībai un tā jāsauglabā līdz pašam galam. Ja ir viens izaicinājums, tu nedrīksti apstāties, tu risini un ej tālāk. Ja apstājies pie pirmā šķēršļa, tas nozīmē, ka tu netici līdz galam.

– Kas palīdz saglabāt motivāciju un turpināt iesākt?

– Ticība, ka man izdosies. Šobrīd nedomāju tik daudz par finansēm un peļņu, bet tas vairāk ir kā dzīvesveids. Arī sevis pārbaudīšana, vai tu to vari. Es to izdarīju, es to spēju. Ejam tālāk. Veids, kā es sevi pilnveidoju ar jaunu izaicinājumu palīdzību. Svarīga mana vīzija par uzņēmējdarbības vietas attīstību, es jau redzu to, kā viss būs un notiks. Brīnišķīga vietas atmosfēra, kuru baudīs cilvēki no skrejošās ikdienas. Tā būs vieta, kur cilvēks būs atpūties un spēš atkal radīt no jauna.

– Par dalību pasākumā “Laukiem būt!”

– Pirms paša konkursa vairākas nedēļas attālināti mācījāmies, tā bija laba pieredze, kaut kas bija zināms, kaut kas interesants nāca klāt. Katra jauna pieredze ir vērtīga, kā arī iespēja iegūt jaunus kontaktus. Arī patlaban pati visu laiku apgūstu jaunas prasmes. Atbalstu mācīšanos, jaunas pieredzes apgūšanu un redzesloka paplašināšanu.

Vairāk par “Škladi burgers” un pārējiem pakalpojumiem var uzzināt: <https://www.skladigo.lv/> un <https://www.facebook.com/skladigo>

Arita BOKA,
LLKC Balvu konsultāciju
biroja uzņēmējdarbības
konsultante
e-pasts: arita.boka@llkc.lv
tālrs. 29471841

MEŽSAIMNIECĪBA

Tā kā liela daļa lauksaimnieku saimnieku arī savos meža īpašumos, svarīgi būtu zināt, ka Ministru kabinets ir apstiprinājis meža īpašniekiem nozīmīgus grozījumus divos dokumentos: “Noteikumi par koku ciršanu mežā” un “Meža atjaunošanas, meža ieadzēšanas un plantāciju meža noteikumi”.

Diskusijas un dažādu institūciju, īpaši vides organizāciju, iebildumi par šo noteikumu projektu notikuši jau kopš 2017. gada ar MK iesniegtiem 63 papildu dokumentiem.

Reizē ar koku ciršanas noteikumiem mežā tiek grozīti arī meža atjaunošanas noteikumi. ZM norāda, ka ar normatīvo aktu grozījumiem valsts vēlas veicināt daudzpusīgāku mežu apsaimniekošanu un iedrošināt mežu īpašniekus rūpēties par saviem mežu īpašumiem aktīvāk, nekā tas tiek darīts šobrīd.

Grozījumi par koku ciršanu mežā

Grozījumi veikti ar MK noteikumiem “Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumos Nr. 935 “Noteikumi par koku ciršanu mežā””.

Izmaiņas un precizējumi veikti vairākos noteikumu punktos. Svarīgākais, kas attiecas uz koku ciršanu mežā:

- Izmaiņas 9. punktā – koku ciršana pēc galvenās cirtes caurmēra nav atļauta, ja mežaudzē pēdējo triju gadu laikā ir bijusi kopšanas cirte, tas stājas spēkā 2025. gada 1. jūlijā;

- 29. punktā iekļauts papildu nosacījums, ka par neproduktīvu mežaudzi var atzīt arī apšu mežaudzi līdz 20 gadu vecumam, kurā vairāk nekā 60 procentu koku ir meža dzīvnieku, kaitēkļu, stubra vai sakņu slimību bojāti, un nebojāto koku skaits vai šķērslaukums ir mazāks par mežaudzes pirmajā stāvā augošo koku minimālā koku skaita vai minimālā šķērslaukuma skaitlisko vērtību. Nosakot bojāto koku skaitu, neuzskaita tos kokus, kuru augstums pārsniedz koku vidējo augstumu par 20 procentiem;

- 54. punktā par atstājamiem ekoloģiskajiem kokiem minēts, ka kailcirtē, ja to cērt pēc galvenās cirtes caurmēra parametra, saglabājami vismaz 8 eko-

GROZĪJUMI NOTEIKUMOS PAR KOKU CIRŠANU MEŽĀ UN MEŽA ATJAUNOŠANU

loģiskie koki (līdz šim bija 5 koki), pārējās cirmās – nemainīgi vismaz 5 ekoloģiskie koki uz hektāra;

- Cērtot sausus kokus, 55. punktā precizēts, kādus sausus kokus atstāj, iekļaujot, ka vairāk sausu koku saglabājami kailcirtēs, ja mežaudzi cērt pēc galvenās cirtes caurmēra kritērija, tad atstājot vismaz 10 sausus kokus, pārējās cirmās – nemainīgi vismaz četrus šādus kokus uz hektāra;

- Noteikumu 1. un 2. pielikumā tiek izmainītas minimālā un kritiskā šķērslaukuma vērtības un atbilstošais koku skaits;

- Noteikumu 7. pielikumā tiek izmainītas un galvenokārt samazinātas galvenās cirtes caurmēra vērtības pēc valdošās koku sugas, kas tiek noteikts vienādas visām bonitātēm – priedei 30 cm, eglei 26 cm un bērzam 25 cm.

Grozījumi meža atjaunošanas noteikumos

Līdztekus ar grozījumiem koku ciršanas noteikumos mežā veikti arī grozījumi meža atjaunošanas, ieadzēšanas un plantāciju meža noteikumos – Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 2. maija noteikumos Nr. 308 “Meža atjaunošanas, meža ieadzēšanas un plantāciju meža noteikumi”.

Grozījumi izstrādāti, lai nodrošinātu produktīvāku un kvalitatīvāku mežaudžu mērķtiecīgu audzēšanu, tādējādi racionāli izmantojot zemes resursus.

Arī šajos noteikumos vairākos punktos veikti grozījumi, precizējumi un papildinājumi. Svarīgākie grozījumi:

- 4. punktā noteikts, ka pēc kailcirtes mežaudzi, kas cirsta pēc galvenās cirtes caurmēra parametra, atjauno triju kalendāro gadu laikā pēc cirtes gada sējot vai stādot, vai saglabājot dzīvotspējīgu skuju koku paugu un nodrošinot tādu koku skaitu, kāds nepieciešams, lai platību atzītu par atjaunotu. Šī prasība attieksies uz ciršanas apliecinājumiem, kas izsniegti tikai pēc 2023. gada 1. janvāra.

- 5. punktā samazināts koku skaits, kad jaunaudzi atzīst par atjaunotu – atjaunotajā platībā minimālais nepieciešamais kopējais ieaugušo koku skaits ir priedei – 2000 koku (bija 3000), pārējām koku sugām – 1500 koku uz hektāra (eglei, bērzam, melnalksnim

bija 2000. Koku sugām kā ozols, osis u. c. cietām lapu koku sugām skaits saglabājas nemainīgs.

- 6. punkts papildināts, dodot iespēju nomainīt par atjaunotām atzītas mežaudzes, kas nav vecākas par 10 gadiem, atjaunojot tās ar selekcionētu stādāmo materiālu, iesniedzot Valsts meža dienestā pārskatu par meža atjaunošanu. Šis ir jauns regulējums, kas dod meža īpašniekam iespēju nekvalitatīvi atjaunojušās mežaudzes novākt un atjaunot vēlreiz.

- 12. punktā palielināts kritērijs, kad mežaudzi atzīst par stādītu vai sētu – tagad to reģistrē, ja stādīto vai sēto koku skaits pārsniedz 75 procentus (bija 50%) no šo noteikumu 5.4. apakšpunktā norādītā minimāli nepieciešamā kopējā ieaugušo koku skaita. Taču vienlaikus 5.4. punktā ir samazināts obligāti nepieciešams kociņu skaits, tāpēc būtībā izmaiņas ir maznozīmīgas.

Sadaļā par meža reproduktīvo materiālu būtiskākās izmaiņas ir 38. punktā. Ja mežu atjauno vai ieadzē sējot vai stādot, atbilstoši normatīvajiem aktiem par meža reproduktīvo materiālu izmanto konkrētajai vietai piemērotas izcelsmes koku sugu ar kategoriju “uzlabots” un “pārāks” – parastai priedei vai, ja kailcirte veikta mežaudzē, kas sasniegusi galvenās cirtes caurmēru. Pārējām šo noteikumu 1. pielikumā minētajām koku sugām – “ieguves vieta zināma”, “atlasīts”, “uzlabots” un “pārāks”.

Noteikumi papildināti ar 51. punktu par citā Eiropas Savienības dalībvalstī reģistrētu ieguves avotu stādāmo materiālu piemērošanu meža atjaunošanai un ieadzēšanai Latvijā.

Plašāk par noteikumu grozījumiem un to skaidrojumu meža īpašniekiem būs iespējams uzzināt Meža konsultāciju pakalpojumu centra organizētajos semināros. Plašāka informācija par plānotajiem semināriem interneta vietnē www.mkpc.llkc.lv sadaļā Semināri meža īpašniekiem.

Sarmīte GRUNDŠTEINE,
MKPC projektu vadītāja
e-pasts: sarmite.grundsteine
@mkpc.llkc.lv
tālr. 63050477

BRISELES GAITEŅOS

EUROSTAT: KĀPJ LAUKSAIMNIECĪBAS IZMAKSAS

Krievijas iebrukums Ukrainā ir būtiski satricinājis pasaules lauksaimniecības tirgus, kā rezultātā 2022. gada 1. ceturksnī salīdzinājumā ar 2021. gada 4. ceturksni lauksaimniecībā patērēto preču un pakalpojumu vidējās cenas pieauga par 9,5%, liecina ES statistikas biroja Eurostat dati.

Eurostat norāda, ka lielākā ietekme uz cenu pieaugumu bijusi Krievijas iebrukumam Ukrainā, jo abas šīs valstis ir bijušas galvenās graudu, kviešu, kukurūzas, eļļas augu sēkļu (īpaši saulespuķu) un mēslošanas līdzekļu eksportētājas. Tas ir radījis papildu nestabilitāti tirgos, kā rezultātā būtiski pieauga cenas galvenajiem lauksaimniecības produktiem un izejvielām.

Lielākā ietekme uz cenu kāpumu bija cenu pieaugumam mēslošanas līdzekļiem un augsnes iela-

botājiem (+21,2%), enerģijai un smērvielām (+17,4%) un dzīvnieku barībai (+9,2%). Tikmēr lauksaimniecības preču vidējā cena kopumā (izlaidē) pieauga par 6%.

Gada griezumā lauksaimniecības izejvielu vidējā cena ES pieauga par 27,4%, tostarp cenas mēslojuma un augsnes

ielabotājiem kāpa gandrīz divas reizes (+96,2%), bet enerģijas un smērvielu vidējā cena pieauga nedaudz vairāk par pusi (+55,6%). Graudaugu un enerģijas sadārdzināšanās atstāja ietekmi uz dzīvnieku barības cenām (+22,9%).

Vidējās lauksaimniecības produkcijas cenas ES gada laikā pieauga par 19,9%. Īpaši cenas pieauga graudaugiem (vidēji +41,5%) un eļļas augu sēklām (+51,7%), kā arī liellopiem (+24,2%), mājputnu gaļai (+22,2%) un pienam (+21,4%).

No ES dalībvalstīm lielākais lauksaimniecības produkcijas vidējās cenas pieauguma temps reģistrēts Lietuvā (+18,1% ceturkšņa laikā), kam seko Rumānija (+14,4%) un Nīderlande (+13,9%). Straujākais izejvielu vidējās cenas pieauguma temps fiksēts arī Lietuvā (+24,5%), kam seko Latvija (+18,9%) un Slovākija (+14,6%).

VĒRTĒ PĀRTIKAS NODROŠINĀJUMA PERSPEKTĪVAS

Pasaules lauksaimniecības pārtikas nozare nākamajos desmit gados saskarsies ar būtiskām problēmām, jo īpaši ar nepieciešamību ilgtspējīgi pabarot arvien pieaugošo iedzīvotāju skaitu, klimata krīzes ietekmi un ekonomiskajām sekām un traucējumiem pārtikas piegādē, kas saistīti ar karu Ukrainā, teikts ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (FAO) un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) jūnija beigās publikotajā ziņojumā.

OECD un FAO ziņojumā par lauksaimniecības nākotni 2022.–2031. gadam galvenā uzmanība pievērsta lauksaimniecības preču tirgu vidēja termiņa perspektīvu novērtēšanai. Ziņojuma secinājumi uzsver nepieciešamību pēc papildu valsts un privātajiem ieguldījumiem ražošanā, informācijas tehnoloģijās un infrastruktūrā, kā arī cilvēkkapitāla būtisko nozīmi lauksaimniecības produktivitātes paaugstināšanā.

Lauksaimniecības produktu cenas ir paaugstinājušas virkne faktoru, tostarp pieprasījuma atjaunošanās pēc Covid-19 pandēmijas uzliesmojuma un no tā izrietošie piegādes un tirdzniecības traucējumi, slikti laikapstākļi galvenajās piegādātājvalstīs un augošās

ražošanas un transportēšanas izmaksas. Pēdējā laikā situāciju vēl vairāk saasināja neskaidrības par lauksaimniecības produktu eksportu no Ukrainas un Krievijas, kas ir galvenie labības piegādātāji. Krievijas loma mēslošanas līdzekļu tirgos ir pastiprinājusi arī jau pastāvošās bažas par mēslošanas līdzekļu cenām un tuvākā laika produktivitāti.

“Ja Ukrainā nebūs miera, pārtikas nodrošinājuma problēmas, ar kurām saskaras pasaule, turpinās saasināties, īpaši pasaules nabadzīgākajiem,” sacīja OECD ģenerālsekretārs Matias Kormans: “Tūlītējās kara beigas būtu labākais iznākums gan Krievijai, gan Ukrainai, gan daudzām māsaimniecībām visā pasaulē, kas cieš no strauja cenu pieauguma kara dēļ”.

Ziņojumā minēts, ka pasaules pārtikas patēriņš nākamajā desmitgadē katru gadu palielināsies par 1,4%, un to galvenokārt veicinās iedzīvotāju skaita pieaugums. Lielākā daļa papildu pārtikas pieprasījuma joprojām būs valstīs ar zemiem un vidējiem ienākumiem. Tikām lauksaimnieciskās ražošanas pieaugums tiek prognozēts par 1,1% gadā, un papildu produkcija galvenokārt tiks ražota arī valstīs ar vidējiem un zemiem ienākumiem.

Perspektīvā uzsvērts lauksaimniecības nozīmīgais ieguldījums klimata pār-

maiņās. Tiek prognozēts, ka nākamajā desmitgadē lauksaimniecības radītās tiešās siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas palielināsies par 6%, un mājlopi veidos 90% no šī pieauguma. Tomēr lauksaimniecības emisijas pieaugs lēnāk nekā ražošana, pateicoties ražas uzlabojumiem un atgremotāju produkcijas īpatsvara samazinājumam cilvēku uzturā.

Vidējai lauksaimniecības produktivitātei nākamajā desmitgadē jāpalielinās par 28%, lai pasaule sasniegtu ilgtspējīgas attīstības mērķi par nulles līmeņa badu. Tas ir vairāk nekā trīs reizes lielāks par produktivitātes pieaugumu, kas reģistrēts pēdējā desmitgadē.

Paredzams, ka globālā mērogā tirdzniecība ar galvenajām lauksaimniecības precēm un pārstrādes produktiem nākamajā desmitgadē pieaugs atbilstoši ražošanas apjomam. Tomēr paredzams, ka daži reģioni eksportēs arvien lielāku daļu no savas vietējās produkcijas, bet citi importēs arvien lielāku daļu no kopējā patēriņa. Šī pieaugošā savstarpējā atkarība starp tirdzniecības partneriem uzsver pārredzamības, paredzamības un uz noteikumiem balstītas daudzpusējas tirdzniecības sistēmas būtisko nozīmi.

Plašāk: <https://saite.lv/NOY>

Pēc AG-Press materiāliem informāciju sagatavoja Iveta Tomsons, LLKC Apgāda vadītāja

UZŅĒMĒJDARBĪBA

ATPAKAĻ PIE SAKNĒM

Saimniecībā “Gretes” mūs uzņem saimnieks Vents Aperāns. Viņš cienā ar gardām, sulīgām, sārtām zemenēm un aizrauj interesantā, izzinošā stāstījumā par saimniecību un paveikto pirmajos tās darbības gados, kā arī padalās ar nākotnes plāniem.

“Gretes” saimniecisko darbību sāka 2020. gadā, kad tika novākta pirmā ābolu raža. 2021. gadā tika uzsākts projekts – avenū un zemeņu audzēšana segtajās platībās – tuneļveida siltumnīcās.

Saimniecībā segtajās platībās – 3 m augstos tuneļos, kas pārsegti ar speciāli piemērotu plēvi, – tiek audzētas zemenes un rudens avenes. Kopējā platība 5400 m². Aptuveni puse no izaudzētajām avenēm iepriekšējā gadā tika eksportēta uz Igauniju.

Rudens avenes tiek audzētas, izmantojot špaleras konstrukciju. Šķirne – ‘Maravilla’, kas ir viena no Eiropas top3 rudens avenū šķirnēm. Ogas ir lielas, saldās un stingras, kas dod iespēju tās viegli transportēt un atdzesētā veidā uzglabāt līdz pat 7 dienām.

Saimniecībā augi tiek audzēti speciāli piemērotos podos, kuros ir kūdras substrāts. Augu laistīšanu un barošanu veic, izmantojot pilienvēda laistīšanas sistēmu, kas tika iegādāta Holandē. Arī visi stādi un to šķirnes speciāli tika izvēlēti, atlasīti un piegādāti no Holandes stādu lielaudzētavām.

Lai turpinātu sekmīgu saimniecības attīstību, ir nepieciešams palielināt izaudzēto ogu apjomu. Tas pavērtu

Foto: Madara Vēvere

“Gretes” saimnieks Vents Aperāns pārrauga zemeņu stādījumus

daudz lielākas iespējas gan Latvijas tirgū, būtu iespēja uzsākt piegādes lielveikalu ķēdēm, gan eksporta tirgiem.

Tagad jāsaprot stratēģija, kā to paveikt? Patlaban tiek īstenots vitāli svarīgākais projekts – astoņu jaunu tuneļu būvniecība 0,64 ha platībā, kas paredzēti avenū audzēšanai. Saimniecībā esošie ir pierādījuši, ka īsti nav piemēroti optimālu apstākļu nodrošināšanai avenū audzēšanai, jo ir par zemu. Jaunie tuneļi būs 4 m augsti un 8 m plati. Šis projekts tiks papildināts ar saules paneļiem, kuru uzstādīšanai tiek meklēti risinājumi. Pašlaik sāktas sarunas ar “Latvenergo”, kas ir cenu ziņā lētākais darbu veicējs –

paneļiem lielākā ražošanas jauda ir vasarā un dienas laikā, kad ir arī lielākais patēriņš. Ziemā tie ir mazāk nepieciešami. Ņemot vērā to, kas notiek gan pie mums, gan kaimiņos, energoneatkarība ir ļoti svarīga, būtiska.

Stāsta Vents Aperāns:

“Atpakaļ pie dzimtas saknēm. Šeit jau manā bērnībā vectēvam bija darbnīca, viņš bija ļoti labs galdnieks. Tolaik kolhoza darbnīcas bija ierīkotas “Gretēs”. Bija piešķirta piemājas zeme, kur tika audzētas arī zemenes. Esmu izaudzis zemeņu vagā un no septiņu gadu vecuma esmu tirgojies ar tām. Par cilvēku esmu kļuvis tieši šeit, zemeņu laukā, nevis kur citur. Un pašlaik esmu atpakaļ pie zemenēm, ko, šķiet, es protu audzēt, bet avenes nāca līdzī kā blakus kultūra, lai diversificētu riskus un neliktu visas “olas” vienā groziņā. Šobrīd saimniecībā ir divas kultūras, varbūt ar laiku nāks vēl kāda klāt, bet pagaidām neplānoju šādu paplašināšanu.

Uzskatu sevi par veiksmīgu konsultantu. Labprāt dalos pieredzē ar citiem uzņēmējdarbībā, ko, kam un kā pārdot utt. Bet pašlaik nevaru viennozīmīgi atbildēt par sevi – vai šis projekts ir bijis gudrs gājiens manā dzīvē. Tikai pēc laika varēšu to pateikt. Varu sevi pieskaitīt pie gudrajiem, jo mans spīts un mērķtiecība palīdzēs novest visu līdz normālai kondīcijai, lai šis uzņēmums nestu peļņu un ieguldītās investīcijas atpelņotos.

Zemeņu audzēšanas metodes saimniecībā “Gretes”

▶ 16. lpp.

Mikroautobuss ar dzesēšanas aprīkojumu, kas paredzēts ogu atdzesēšanai un pārvadāšanai

Avenes tiek audzētas, izmantojot špaleras konstrukciju

◀ 15. lpp.

Tas viss ir jādara ļoti gudri. Šis stāsts ir par to, ka ir jāpārdomā katrs solis.

Esmu pilnīgi pārliecināts, ļoti būtisks virziens ir kooperācija. Ir jāstrādā kopā.

Manā gadījumā ļoti svarīgs bija pirmais projekts mazajiem lauksaimniekiem – “Siltumnīcu kultūraugu audzēšanas attīstība, pilnveidošana un realizācija saimniecībā “Gretes””, kuru realizējot, tika iegādāts mikroautobuss ar dzesēšanas aprīkojumu, kas paredzēts ogu atdzesēšanai, pārvadāšanai. Šis buss ir vitāli svarīgs. Ņemot vērā pašreizējās cenas, bez finanšu atbalsta programmas to nebūtu iespējams iegādāties. Pagājušā sezonā ogas tika vestas ar privāto mašīnu. Tas nozīmē nelielus piegādes apjomus, fizisku darbu un lielas izmaksas. Pie pašreizējām degvielas cenām tas vienkārši nebūtu iespējams. Nākamais realizētais bija LEADER projekts “SIA “Gretes” ogu pārstrādes ražotnes attīstībai nepieciešamo ražošanas iekārtu un aprīkojumu iegāde” – pagrabā ierīkota dzesēšanas sistēma un telpas, kas paredzētas ogu pārstrādei (žāvētājs, blenderis). Šie procesi ir pārdomāti un loģiski. Ir apgūta LLU programma, kuras rezultātā izstrādāta receptūra batoniņu ražošanai. Aprunājos ar darbinieciem, daļa ogu iepriekšējā sezonā aizgāja bojā, pie klienta nevarēja nonākt, traucēja lielais karstums. Turpmāk plānots – sablendēt, sasaldēt, rudenī sākam ražot produktu. Skaisti, nekas neaiziet bojā, ir nodrošināta bezatlikumu ražošana. Šajā ziema tikai uzrakstīts vēl viens projekts – “SIA “Gretes” primārās lauk-

saimniecības produktu ražošanas paplašināšanai nepieciešamo pamatlīdzekļu un aprīkojuma iegāde”, kura realizācija sāksies pavasarī.

Veiksmīga projektu īstenošana ļauj sevi parādīt no labās puses. Līdz ar to kredītiestādes, ja pie tām vērsas, arī skatās uz tevi kā uz veiksmīgu, uzticamu uzņēmēju. Ja man šeit zeme ir 12 ha, vai es visu atvēlēšu siltumnīcām, nē. Problēma ir cilvēkresursi. Vēlos radīt, nodrošināt desmit darbavietas. Tas ir tas, ko es varu iedot novadam kā uzņēmējs. Vairāk? Nē. Tā jau būtu lielīšanās. Tajā pašā laikā, ja viena darbavieta izmaksā 1000 eiro, parēķinot gada griezumā, tie būtu 120 000 eiro. Piekrīti, darbaspēka izmaksas vien ir ļoti lielas.

Tas ir tas, uz ko lēnā gaitā iesim. Vai ir kāds rezerves variants? Jā, es arī skatos, ko varētu konsultēt, kam dot padomus, lai rudenī varētu ko papildus nopelnīt. Arī šobrīd spēju pats sevi uzturēt no tā, ko rudenī nopelnīju konsultējot. Ziemā un pavasarī ir veikts plānošanas darbs, ir gūti jauni preces uzpircēji, kam tiks realizēta daļa gaidāmās ražas. Šogad viss ir dārgāks. Ir jāveic arī kādi uzlabojumi, kas patlaban ir ļoti dārgi.

Laistīšanai izmantojam gan dīķa ūdeni, gan dziļurbuma. Dīķī nemitīgi dzied zaļās vārdes, kas norāda uz vides tīrību. Katram ir savas vērtības, mana vērtība ir tīra vide.

Šī gada laikapstākļi ir būtiski ietekmējuši ražošanas plānus – šogad bija plānotas divas zemeņu ražas. Pirmkārt, pavasarī bija stipri lietains un vējains, un bija neiespējami laikus uzvilkt plēvi. To varēja izdarīt tikai

aprīlī. Līdz ar to aizkavējās arī ražas. Plānots bija, ka pirmo reizi zemes ražot beidz pēc Jāņiem, un siltumnīcās liek jaunus stādus, kas augusta beigās, septembra sākumā dotu otru ražu. Tas būtu pēc plānotās tehnoloģijas, bet laikapstākļi šoreiz ieviesa savas korekcijas. Ņemot vērā to, ka zemeņu šķirnes ir dažādas, viens tunelis ražos līdz vēlam rudenim.

Zemeņu šogad ir daudz, bet smalkākas. Garšas ziņā ogas ir saldākas, jo tām patīk šādas temperatūras svārstības.

Esmu iesaistījies Aizkraukles uzņēmēju dzīvē, kas ir devis jaunus kontaktus. Ceru, ka šeit esmu uz ilgu laiku, uz palikšanu.”

Valentīna BEČA,
LLKC Aizkraukles
konsultāciju biroja
uzņēmējdarbības konsultante
e-pasts: valentina.beca@llkc.lv
tālrunis: 26158775

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
“Lauku Lapas” redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests SIA “UnitedPress Tipogrāfija”
“Lauku Lapu” var abonēt
Latvijas Pastā,
abonēšanas indekss 1163
Cītējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Lauku Lapa” rakstus, atsaucē obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.